Թ. ՏԱՐԻ 2395 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 13 ԱՐԱՑ 4384 20 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1892 2 ՐԷՃԷՊ 1309 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ,
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Գալաթիա, Կ. Պոլիս

درعليه ده غلطه ده آره‌ولك غزه‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳՐԻ

Քաղաքական եւ Ազգային

20 ՓԱՐԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան դրամական արժէք	150
» » Վեցամսեայ » »	75
» » Եռամսեայ » »	40
Օտար երկիրներէ Տարեկան Ֆրանկ	56
» » Վեցամսեայ »	28
Ընտիր թուղթի վրայ մասնաւոր տպագր. Տարեկան Օսմ. Ոսկի	2
Գաւառաց թղթատարի ծախքի միջոցներով Դրամ	50

Խմբագրութեանը ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, ՅՈՒՆ. 20/1 ՓԵՏՐ. 1892

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊԵՐԵՐ ԵՒ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Ֆրանսայի մէջ օրուան խնդիրն է կաթոլիկ բարձրաստիճան կղերին նոր քաղաքականութիւնն հանդէպ Հանրապետութեան։ Վաւերական աղբիւրէ կը յայտնուի թէ Պապը Փարիզի կարդինալ-արքեպիսկոպոսին նամակ ղրկելով բացարձակ պատուիրեր է կաթոլիկ կղերին ու ժողովրդեան որ առանց վերապահութեան ճանչեն զՀանրապետութիւն իբրեւ օրինաւոր կառավարութիւն երկրին, և կաթոլիկ Եկեղեցւոյ շահերն այլ եւս չնոյնացնեն Օրլէանեան կամ Պոնապարդեան միապետութեան շահերուն հետ։ Փարիզի արքեպիսկոպոսն այս գիրը կարդալով «սահմիկեր» է, ըստ կաթոլիկ թերթի մը՝ Ֆիկառոյի բացատրութեան։ Պապն գիրն հերքումն էր կաթոլիկ բարձրաստիճան կղերին միապետական կուսակցութեան հետ դաշնակցաբար Հանրապետութեան դէմ ցայս վայր մղած պայքարին։ Պապն այն նամակը գրած էր որ հրատարակուի։ Իրեն դէմ ունենալով Իտալիոյ կառավարութիւնը, Պապը կ'աշխատի դէթ ուրիշ կաթոլիկ երկրի մը՝ Ֆրանսայի՝ կառավարութիւնն իւր կողմը շահել։ Փարիզի արքեպիսկոպոսն եղելութիւնն խմացուցեր է Ֆրանսական Խորհրդարանի կաթոլիկ-միապետական կուսակցութեան պետերուն, որք խորհրդակցելով, տեսեր են որ եթէ այն նամակ հրատարակուի, իրենց քաղաքականութիւն բուն հարուած մը կ'ընդունի և Հանրապետութիւնը մեծ յաղթանակ մը կը տանի։ Սպառնացեր են խմբովին հրաժարել իրենց խորհրդարանական պաշտօնէն եթէ արքեպիսկոպոսն հրատարակութեան տայ պաշտօնագիրն։ Ասոր վրայ, մտածուեր է յանուն Ֆրանսայի հինգ կարդինալաց իրենց յայտարարութեամբ հանրապետական վարչութեան դէմ ըրած խիստ յարձակմանց համամիտ չէ։ Կ'ըսուի թէ Պապը կը պնդէ որ բուն իսկ իւր նամակ հրատարակուի, որով Ֆրանսայի բարձրաստիճան կղերն անել կացութեան մը մէջ կը դրուի։

* * *

Եգիպտոսի կառավարութիւնը կիսովին զեղչեց ադի տուրքն՝, և տարապարհակի ջնջումն ալ միջազգային վաւերացմամբ հաստատեցաւ։ Այս երկու աղբիւրներէ պակասեալ եկամուտը ուրիշ աղբիւրներէ պիտի լրացուին, բայց Եգիպտոսի Առանձնաշնորհեալ Պարտուց փոխոխմամբ խնայեալ գումարին ձեռք չպիտի դպչի։ Ֆրանսական ներկայացուցչին խնդրանք, ցարդ օտարազգիներէն առնուած արհեստական և առևտրական արտօնագրի տուրքը ջնջուեցաւ։

—Եգիպտոսի ընիկ և օտարազգի պետական մարդիկ զարմանք կը դիտեն պատանի Խտիվին ցուցած արտասովոր և կանխահաս խելամտութիւնը վարչական գործերու և իւր բարձր պաշտօնին պարտաւորութենց։

* * *

Ռուս կառավարութիւնն որոշեց կարեւոր յաւելում մ'ընել նաւատորմին վրայ, Ֆրանսայի և Անգլիոյ նաւարանաց յանձնարարելով շինութիւնն 13 յածուն մարտանաւերու (ԽՈՍՓՈՐ), որք 17—18 ծովային մղոն արագութիւն ունենալով, սահմանեալ են պատերազմի ժամանակ յարձակողական գեր մը կատարելու, թշնամւոյն վաճառական նաւերը, փոխադրանաւերն և ծովեզերեայ քաղաքները զարնելով։ Անոնց մէկ երկուքն, Օչէ և Սուրուվ, արդէն շինուած են, և մնայեալք կը շինուին։ Կերևի թէ ռուս կառավարութիւնը մեծ տիրողութիւն կուտայ գործին, և ընիկ նաւարանք չբաւելուն համար օտար նաւարաններուն կը դիմի։ զի յառաջագոյն ռուս կառավարութիւնն որոշած էր պէտք եղած նոր մարտանաւերը Պալթիկի և Սև ծովու ընիկ նաւարանաց մէջ միայն շինել տալ։

* * *

Այս օրերս հրատարակութենէ դադրեցան ռուսական համալսաւեան կուսակցութեան երկու թերթեր, որոց մին ուղղապէս Պ. Բոմարովի արամադրութեան ներքեւ էր, սրաական բարեգործական ընկերութեան գլխաւոր վարիչներէն մին։ Անոնց տեղ որոշուեցաւ ամսաթերթ մը միայն հանել, Սու�Հ.Ռ.Դ.Ի անուն։ Համալսաւեան քաղաքական հրապարակագրութեան այս յետադիմութիւն կը վերագրուի ընդհանրապէս համալսաւեան «փրոֆեսորական» թուլացման, որոյ նշանները կերեւին արեւելեան—եւրոպական երկրաց մէջ։ Առ այժմ Ռուսիա ամիսով և կոկիկ ընթացքի մը կը հետեւի, և չուզեր խնդիրներ ունենալ։ Ուստի, խնդիրներ յուզելու միջոցներն եւս դադարեալ կը մնան։ Վիեննայի լրագիրք, այս իրողութիւնն հաստատելով, գոհութեամբ կը տեսնեն որ պալքանեան աշխատասէր և խնայասէր ժողովուրդք, գուլիարք մնաւանդ, հիմակ աւելի հոգ կը տանին իրենց նիւթական բարեկեցութեան քան քաղաքական խնդիրներու։

ԿԱՒԿԱՍԵԱՆ ՄԱՄՈՒԼ

Աչքաֆանա գրական և քաղաքական թերթն, որ եւս քան զեւս առաւելակիր դիրք մը կը ստանայ Կովկասեան մամլոյն մէջ, անցեալ 1891 տարւոյն հետ իւր տասներորդ տարին բոլորելով, հետեւեալ ուշագրաւ խմբագրականն հրատարակած է, որով կը պարզէ իբրեւ ՕՐԱԹԵՐԹ իւր հետեւելիք ուղղութիւնն, յորում լիակատար յաջողութիւն կը մաղթենք իրեն։

«Արձագանք»ը այս համարով կընքում է իւր տասներորդ տարին եւ պատրաստւում է մտնելու իւր գործունէութեան տասնեւմէկերորդ տարեշրջանը, որի ընթացքում աւելի լայն ասպարէզ պիտի ունենայ մեր կեանքի երրեւոյթները քննելու։

Աւելորդ ենք համարում այստեղ խօսել այն սկզբունքների մասին, որ մեր ուղղութեան յատկանիշներն են։ «Արձագանք»ի յարատեւ ընթերցողները և անաչառ ու չը նախապաշարուած մտքերն արդէն գիտեն և նրանց համար արեւի լուսի նման պայծառ է այն գլխաւոր դեկավար սկզբունքն, որին մենք այսքան տարի է ծառայում ենք։

Հրապարակաւ խոստովանում ենք, որ մեր լրագիրը ամբոխի սիրած թերթը չէ և մենք երբէք չենք ձգտել այդպիսի դիւրավաստակ փառքի, որովհետեւ մենք խորշում ենք և պիտի խորշենք անդադարած և կիսակիրթ (թերակիրթ) հասարակութեան կրքերը չոյելուց։ Ոչ այսչափ միայն, մենք մաքառել ենք ստոկունութեամբ հոսանքի հետ գնացողների և կշռի ծանր կողմի նստողների ընդդէմ, որոնց միակ ձկտումն եղել է գոհացումն տալ իւրեանց նեղ և անձնական փառասիրութեան և շահերին։

Այո՛, մենք մաքառել ենք հայ հասարակութեան մէջ գործող բոլոր բախտախնդիրների դէմ, ինչ անուն էլ կ'ուզէին նրանք կրէին։ Մենք չենք ընթացել ամբոխին մոլորեցնողների հետ, ուստի և միշտ մխիթարութիւն ենք ունեցել վայելելու աղգի բանիբուն և ծանրագլուխ ու կիրթ անհատների համակրութիւնը։

Մեր միած պատերազմին մասնակցել են միշտ աղգի մէջ աչքի ընկնող գրիչներ և հասարակական գործիչներ, որոնց իւրաքանչիւրի մի խօսքն անուշտ աւելի արժէք ունի քան թէ անձնական ճանաչողութիւնից զուրկ կրթեալ և անկիրթ ամբոխի գնահատութիւնը։

Զը նայելով մեր հրապարակախօսական գործիքի—թերթի ընդունած արտաքին ձեւերին, միշտ հաւատարիմ ենք մնացել մեր սկզբունքներին, հանրակարգերի առանձին յարձակման նպատակէտ է եղել և է այդ արտաքին ձեւի փոփոխութիւնը, սակայն հէնց նոյն իսկ նրանց յարձակման այդ կէտի դանդաղութիւնը, ապացոյց է մեր հակառակորդների անզօրութեան։

Իւրաքանչիւր անգամ, երբ մենք՝ փորձել ենք փոփոխել մեր թերթի արտաքին ձեւը, շէշտել ենք, որ մեր նպատակը չէ շեղուել բուն հրապարակախօսութիւնից։ արտաքին փոփոխութիւնն արել ենք մենք ցանկութիւն ունենալով աւելի մեծ հասարակութեան մեր խօսքը լսելի անելու համար։ Այդ փոփոխութիւններից պատկերազարդ հրատարակութեան ձեւը հնար չեղաւ իրագործել մեր երկրում, որի բոլոր արժանաւորութիւնները խոստովանելով հանդերձ, ստիպուեցանք հրաժարուել հակառակ նպատակի չհասնելու համար։ Այն ձեւով պատկերազարդ թերթ հրատարակել, ինչ ձեւով ամենք հրատարակել են կարծում, կը նշանակէ հասարակութեան ճաշակը փչացնել, փոխանակ կրթելու, մինչեւ իսկ չնայելով որ այդպիսի հրատարակութիւն օրհնութիւններով և արժանաւոր բարեկամների անմիտ գովասանքներով համակուած լինի։

Հրապարակախօսութեան արտաքին ձեւն ուրեմն երկրորդական է եղել մեզ համար, ինչպէս առհասարակ ձեւական կողմը երկրորդական և երրորդական տեղն է բռնում ամենայն խնդիրների մէջ։

Մենք աշխատել ենք իւրաքանչիւր անգամ և ձեւական կողմին բաւականութիւն տալ։ այսօր մեր ամենատարի հակառակորդներն էլ պիտի խոստովանեն որ մեր հրատարակութիւններից իւրաքանչիւրը ձեւական կողմից օրինակելի է եղել։

«Փորձ»ի նման ամսագրի հրատարակութեան դեռ ևս կարօտ է մեր դրականութիւնը։ «Արձագանք» չարաթաթերթը դեռ ևս անտիսարնելի է մնացել։ իսկ մենք այդպիսի երկու հրատարակութիւնների կարելիութիւն մեր մէջ ապացուցանելուց յետոյ, գիտում ենք այսօր բուն հրապարակախօսութեան— ՕՐԱԹԵՐԹԻՆ, որին մուշն ահա կիսամեայ հրատարակութիւնով տուինք։

Թէ ի՞նչպէս պիտի խմբագրուի օրաթերթ «Արձագանք»-ը, այդ տեսակ արդէն հայ հասարակութիւնը այս կիսամեայ շրջանում, որի ընթացքում հասարակական բոլոր խնդիրների մասին մշակուած յօդուածներով պարզեց «Արձագանք»-ը իւր հայեցակէտերն։ Սակայն այսուհետեւ յաճախ երևալով առիթ և տեղ պիտի ունենայ խօսելու և քննելու մեր կեանքի ամենօրեայ երևոյթներն և գաւառական կեանքի մասին ևս տեղեկութիւններ տալու։

Օրաթերթի «Արձագանք»-ը պիտի ունենայ նոյնպիսի ինամքով մշակուած գրականական բաժին, ինչպէս մինչեւ այսօր։ Ինչպէս ցարդ «Արձագանք»-ը տուել է միայն եւրոպական գրականութեան գեղեցիկ գոհարների թարգմանութիւնը և իւր ընթերցողներին միշտ տեղեկացրել է համաշխարհային գրականութեան և արուեստների յառաջադիմութեան մասին, նոյնն էլ այսուհետեւ պիտի շարունակէ աւելի եռանդով, որպէս զի մեր հասարակութեան այն մասը, որ առհասարակ հայերէն չէ կարդում, առարկելով որ կարդալու բան չկայ, հայերէնի միջոցով մնունդ առնէ, հայերէն լեզուով այնպիսի բաներ կարդալու միջոց ունենալով, որ նա չէ կարող կարդալ իւր իմացած միակ օտար լեզուով։ Հայկական նորագոյն գրականութեան և արուեստի իսկական պաշտպանութիւնն ու մշակումը պիտի լինի մեր թերթի գրական բաժնի նպատակը, ինչպէս նաև հայագիտութեան վերաբերեալ հետազօտութիւնների մասին զեկուցումներ տալը։

Հասարակական, եկեղեցական և դպրոցական խնդիրները քննելու և նրանց մասին խորհրդածութիւններ առնելու ոչ մի առիթ չը պիտի փախցնենք, մանաւանդ որ մեր թերթին աջակից են այդպիսի խնդիրներ վճռելու ձեռնհաս հրապարակագիրներ։

Այսպէս նախագծուած ծրագրով և պատրաստութիւններով ենք գործել միշտ։ այժմ «Արձագանքը» աւարտելով իւր տասնմեայ շրջանը, հասարակաց դատաստանին է թողնում իւր անցած գործունէութիւնը և վստահութեամբ թեւակոխում է տասնեմէկերորդ տարեշրջանը, քաջալերուած գնահատելու կարողութիւն ունեցող Հայերի համակրութիւնով։

Մենք վստահութեամբ հասարակաց դատաստանն ենք հրաւիրում մեր անցած գործունէութեան վրայ։ որովհետեւ ցարդ դեռ ոչ ոք չէ յանդգնել ասել մեզ որ մենք դաւաճանել ենք որ և է սկզբան, որին երբեմն պաշտպան ենք կանգնել։

Գիտակցաբար և անկաշառ գործունէութիւնը միշտ աներկիւղ է և կարիք չունի փախչելու հասարակաց դատաստանից։

Հասարակաց խնդիրներին մենք կը մասնակցենք՝ հնարաւոր եղածին չափ, որոց դէմ անգիտակցաբար և գիտակցաբար յարձակումներ անելու սովոր են անվարժ գրիչներ, և յոյս ունենք որ աղգի առողջամիտ մասի աջակցութիւնով յաղթանակը կը տանենք։

ԿՐԹԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Բէյսաղօծի առաջին անգամ որքերու։ Հայ ու դատարակ։

Ցրէսպէլ՝ որը ի մօրէ՝ լքեալ մանուկներու սիրով շատ կանուխ զբաղուան, Բէյսաղօծի գործոյն փարեցաւ սրտագին, մշակեց զայն ու Նոր Ծաղկոցն հաստատեց։

Նոր Ծաղկոցն ուրեմն նուիրուած է նախ կարօտ մանկուոյն բարեբախտութեան։

Եթէ այդպէս իսկ եղած չլինէր, դարձեալ Ծաղկոցը՝ լոկ իր նպատակէն դատելով՝ աւելի՛ օգտակար, աւելի՛ կարեւոր պարտ էինք համարել աղքատ տղոց համար։ Եւ ի՞նչ է անոր նպատակը։—Մանուկը պատրաստել այնպէս որ ընդունակ լինի «արդիւնագործ աշխատութեան», և միանգամայն ստանայ բարւոք կրթութիւն, բարոյական ու ճաշակագիտական զգացմանց զարգացում։ Այս է Ծաղկոցին նպատակը։

Արդ, մեր հանրային վարժարանաց մէջ՝ ուր ընդհանրապէս աղքատ կամ միջնակարգ ընտանեաց զաւակներ կը յաճախեն՝ բարձրագոյն կարգերը խիստ փոքրաթիւ են, 10—12 տարեկան տղաք գործի կը դրուին։ Կրթութիւնը պարտաւորիչ իսկ ըլլայ, իրաց այս վիճակը փոխել անկարելի է ընկերական ներկայ կազմակերպութեան մէջ։

Հետեւաբար, այս հանգամանքին մէջ տղան արդէն ըստ կարելւոյն պատրաստուած ըլլալու է գիտակից աշխատութեան, արհեստագիտական կրթութեան։ որպէս զի նուազ աշխատութեամբ շատ արտադրէ, և ժամանակ ունենայ, յետոյ, հանգիստ ընելու կամ իր ուսումը շարունակելու։ Քան զայս աւելի ի՞նչ բանաւոր միջոց կարելի է գտնել թշուառութենէ ազատելու համար աղքատ մանկտին։

Եւ այդ միջոցը կ'ընձեռէ Ծաղկոցը։

Բայց մեր Ծաղկոցները, նոյն իսկ հանրայինք, օգտակար կ'ըլլան միայն մանաւորներու, անոնց որք միջոց և ժամանակ կրնան ունենալ իրենց նախակրթութիւնն աւարտելու, մասնագիտութեանց կամ ազատական արուեստից հետեւելու։ Մինչդեռ չեն հիւրընկալեր այն տղքն որք ընտանեկան կեանքն ի՛նչ է չգիտեն, որք որք են, որք մառաղ հասակի մէջ ստիպուած պիտի ըլլան կենաց պայքարին մէջ նետուելու։ Ի՞նչ պիտի ընեն անոնք, խեղճերը, աշխարհի մէջ անզօր, դուրկ այն թանկագին հանգամանքներէն զորս կը պարգեւէ Ծաղկոցը։ ձեռաց թեքուութիւն, մարմնոյ զօրութիւն, կորովի սիրտ, արթուն միտք։

Մեր հանրային ծաղկոցներու հոգաբարձուք կամ խնամակալք ի բարեկրութենէ զրդեալ կը կատարեն իրենց պաշտօն։ Հիմնական բարիք ընելու տենչն արդեօք չկրնա՞ը տալ դիրենք ընելու ձեռնարկներ որոցմով կարելի լինի աղքատիկ տղոց վիճակը բարւոքել՝ մանանկից ընելով զանոնք նոր Ծաղկոցի բարեաց։

Սիւիսարի մէջ, մասնաւորապէս, ուր շատեր կան այդ բարեաց կարօտ, և ուր փոխադարձաբար շատ արտեր կան բարեսէր, կարելի չէ՞ արդեօք դիւրագին բաժանորդագրութիւն մը քանալ, մտնել ժողովրդեան ամէն խաւերուն մէջ և խնդրել պաշտպանութիւն աղքատ տղոց համար, այնպէս որ սոքա եւս՝ որք արդէն մասամբ կը դաստիարակուին ըստ մանկավարժական եղանակաց, «լիսպին վայելեն» Ծաղկոցի կենսական բարիքները՝ կատարելով խաղերն ու պարապմունքները։

—)(13)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻԼ ՎԷՐՆ

ՈՂՊԷՍՕՆՆԵՐՈՒ ԴՊՐՈՑԸ

Ցերեկը դէպ արեւմուտք, գիշերը դէպ արեւելք, այս նաւարկութիւնը դեռ քառասուն և ութ ժամ տեւեց։ բայց ծանրաչափը բարձրանալու ձգտում մը կը ցուցնէր, իր եղեւէնները նուազ յաճախ կ'ըլլային։ կարելի էր գուշակել թէ այդ դէշ օդը շուտով պիտի անհետանար հովերուն հետ որք կը սկսէին դէպ ի հիւսիս փախչիլ։

Այդպէս ալ եղաւ արդարեւ։

Ցունիսի 25 ի օրը, առտուան ժամը ութին, երբ Կոտֆրէյ վերնայարկն ելաւ, հիւսիսային արեւելեան սիրուն հով մը ամպերն աւլած էր, և արեւուն ճառագայթները առագաստներու պարաններուն մէջէն խաղալով շրջենաւին բոլոր դուրս դարձած մասերուն վրայ, ոսկի կը հոսեին։

Հովը, խորին կանաչ գոյնով մը, կը փղփղոցէր լայն շրջանակի մը վրայ զոր ուղղաձիգն կը կտրէր ճանճնչագեղ լոյսը։ Հովն հիմայ խօլ թռիչներով միայն կ'անցնէր, որք թեթեւ փրփուրով մը կ'երկրէին ալիքներու կատաղը, և ստորին առագաստները բացուեցան։

Շիտակն ըսելով, հիմայ ճշմարիտ կոհակներ չէին որ հովէն կը բարձրանային, այլ երկրածաւալ վէտվէտումներ որք մեղմօրէն կ'օրօրէին շրջենաւը։

Վէտվէտում կամ կոհակ, ամենը մէկ էր Թարթըլէթ դաստուին համար, որ հիւանդ էր թէ՛ ծովն հանդարտած ըլլար, թէ՛ յուզուած։ Հոն կեցած էր, վերնայարկին վրայ կէս մը պառկած, բերանը կիսաբաց, ինչպէս ճուկ մը որ ջուրէն դուրս կը նուաղի։

Օգնականը, դունակին վրայ, հեռադիտակն աչքին դրած, հիւսիսային արեւելեան կողմը կը նայէր։

Կոտֆրէյ անոր մօտեցաւ։

—Է՛, պարոն, բաւ անոր զուարթօրէն, այսօր երեկէն քիչ մը աւելի աղէկ է։

—Այո, պարոն Կոտֆրէյ, պատասխանեց օգնականը, հիմայ ծովը հանդարտած է։

—Եւ «Տրիմ»ը շնորհքով ճամբայ առնել սկսաւ։

—Ոչ տակաւին։

—Ո՞չ տակաւին։ Ինչո՞ւ։

—Որովհետեւ վերջին ալեկոծութեան միջոցին դէպ ի հիւսիսային արեւելեան կողմը գացեր է, և պէտք է որ ճշդիւտ կացութիւնը գտնենք։ Բայց ահա աղուոր արեւ մը, կատարեալապէս մաքուր ծով մը։ Կէս օրին, լաւ մը պիտի կրնանք գլուել, և նաւապետը պիտի ցուցնէ բռնելիք ճամբանիս։

—Ո՞ւր է նաւապետը, հարցուց Կոտֆրէյ։

—Շոգենաւէն դուրս ելաւ։

—Դո՞ւրս ելաւ։

—Այո . . . . Հսկող նաւատեաց խումբը ծովին ձերմկցած մէկ տեղը դիտելով քանի մը խարակներ նշմարեր է արեւելեան կողմէ, խարակներ որք մեր նաւուն աշխարհացոյց քարտէսին մէջ չեն նշանակուած։ Շոգենաւակն իսկոյն պատրաստեցին, և նաւատեաց պետն ու երեք նաւաղ հետն առնելով Թիւրքօթ նաւապետը գնաց լաւ մը տեղեկանալու։

—Շատ ատեն կա՞յ որ գնաց։

—Ժամ ու կէսի չափ անցաւ անկից ի վեր։

—Ա՜հ, բաւ Կոտֆրէյ, կը ցաւիմ որ ինծի իմաց չտուիք։ Մեծ հաճոյքով պիտի ընկերանայի իրեն։

—Կը քնանայիք, պարոն Կոտֆրէյ, պատասխանեց օգնականը, և նաւապետը չուզեց զձեզ արթնցնել։

—Կը ցաւիմ, բայց, ըսէք, խնդրեմ, շոգենաւակը ո՞ր կողմը գնաց։

—Սա կողմէն, պատասխանեց օգնականը, հիւսիսային արեւելեան կողմէն։

—Հեռադիտակով մը կարելի չէ՞ զայն նշմարել։

—Ոչ, դեռ շատ հեռուն է։

—Բայց հիմայ կուգայ։ շուշանար հարկաւ։

—Հարկաւ շուշանար, որովհետեւ նաւապետը կ'ուզէ որ ինք իր ձեռքով ճշդէ մեր կացութիւնը, և ասոր համար պէտք է որ կէս օրէն առաջ հոս գտնուի։

Այս պատասխանին վրայ, Կոտֆրէյ զբոնաց առաջկողմի ծայրը կեցաւ, իր ծովային դիտակը բերել տալէ յետոյ։ Կ'ուզէր շրջենաւակին գալուստը տեսնել։ Գալով Թիւրքօթ նաւապետին երթալուն պատճառն, ատիկա գիտնը բնաւ չէր զարմացներ։ Շատ բնական էր որ «Տրիմ»ը չյառաջանար ծովուն այնպիսի մէկ մասին մէջէն ուր խարակներ նշմարուած էին։

Երկու ժամ անցաւ։ ժամը տասնուկէսին գիծի մը պէս բարակ թեթեւ մութ մը սկսաւ նշմարուիլ հորիզոնին վրայ։

Նաւակն ըլլալու էր որ գնոնար շրջենաւը։

Կոտֆրէյ գլխեց անոր մօտենալն իր գիտակով։ Տեսաւ անոր հետզհետէ ոստ երեւոյթ մը ստանալը, անոր մուխին աւելի յստակօրէն ծովին վրայ գծուիլը, որուն վրայ կը խառնուէին շրջիի քանի մը ալիքներ հորիզոնին սպայծառ յատակին։ Պատուական նաւակ մըն էր, մեծ արագութեամբ ընթացող, և որովհետեւ իր բոլոր զօրութեամբը կը յառաջանար, քիչ ատենէն պարզ աչքով ալ նշմարելի եղաւ։ ժամը տասնմէկին մօտ, կը տեսնուէր այն ճերմակ փրփուրները զորս կը յարուցանէր նաւակին ցռուկը և անոր ետեւէն արծաթեայ ակռան որ գլխաւոր ատդի մը պոչին պէս կը լայնար կը տարածուէր։

Ժամը տասնմէկը քառորդ անցած, Թիւրքօթ նաւապետը կը մօտենար շրջենաւին և վերնայարկը կ'ելլէր։

—Ա՜, բարի լոյս, պարոն Կոտֆրէյ։

—Խարակնե՞ր . . . ։

—Աչքերնուն երեւցեր է, պատասխանեց Թիւրքօթ նաւապետը։ Վախնալու քան մը չտեսանք։ Խաբուեր են մեր մարդիկը։ Եւ ալ չիտակը զբսմացաս։

—Այն ատեն ճամբայնիս պիտի շարունակենք։

—Այո, ճամբայնիս պիտի շարունակենք։ բայց առաջ պէտք է որ մեր կացութիւնը ճշդենք։

—Շոգենաւակը ներս առնե՞նք, հարցուց օգնականը։

—Ոչ, պատասխանեց նաւապետը, դեռ պիտի կարենայ մեզի ծառայել։ Նաւուն ետեւէն կապեցէք։

Նաւապետին հրամանները կատարուեցան, և շրջենաւակը որուն շրջոյց զօրութիւնը պահեցին, «Տրիմ»ի ետեւը կապեցին։

Երեք քառորդ յետոյ, Թիւրքօթ նաւապետը, իր գործիքը ձեռքը, անհուն բարձրութիւնը չափեց և իրենց գտնուած կէտը ճշդելով, իրենց բռնելիք ճամբան ցուցուց։

Ամիկա ըլլալէն յետոյ, հորիզոնին վրայ վերջին նայուածք մըն ալ նետեց, օգնականը կանչեց, իր խցիկը տարաւ զայն, ուր երկուքը միասին երկար խորհրդակցութիւն մը ունեցան։

Այդ օրը շատ գեղեցիկ մնաց։ «Տրիմ»ը կրցաւ արագօրէն ընթանալ, առանց պէտք ունենալու առագաստներուն օգնութեան զրոս ամփոփեցին։ Հովը շատ մեղմ էր, եւ մերկնային տուած արագութիւնն այնչափ աստիճ էր որ զայն ուսեցնելու չափ ուժ պիտի չունենար։

Կոտֆրէյ ուրախ զուարթ էր։ Գեղեցիկ ծովի մը վրայ, ազուոր արեւի մը տակ այդ նաւարկութենէն աւելի կազդուրիչ բան կայ, մտքին աւելի թռիչ, և հոգւոյն աւելի գոհունակութիւն տուող։ Եւ սակայն, հազիւ այդ նպաստաւոր պարագայներով Թարթըլէթ դաստուն յաջողեցաւ քիչ մը ինքզինքը գտնել։ Եթէ ծովին վիճակը այլ եւս ոնմիջական մտահոգութիւններ չէր պատճառեր իրեն, իր ֆիզիքական էութիւնը չէր գտներ իր սովորական հանգարտութիւնը։ Փորձէց ուտել, բայց ախորժակ ունենալու էր կամ համ դգալու։ Կոտֆրէյ ուզեց հանել անոր մէջքէն այն վրկութեան գօտին որով կուրծքը սեղմած էր. բացարձակապէս ընդդիմացաւ։ Այդ փայտի եւ երկաթի հաւաքածոյն զոր շրջնաւ կը կրէին, ամեն վայրկեան ձեղքուելու ենթակայ չէ՞։

Իրիկունն եկաւ։ Թանձր գոլորշիներ օդին մէջ առկախ կը մնային, առանց մինչեւ ծովուն երեսն իջնելու։ Գիշերը շատ աւելի մութ պիտի ըլլար քան ինչ որ այդ օրուան գեղեցիկ օդը գուշակել կուտար։

Վերջապէս, այդ մութերը խութ մը չը կար վախնալու, Թիւրքօթ նաւապետն իր քարտէսներուն վրայ նայելով ճշդած էր շրջակայից դիրքն ու կացութիւնը. բայց միշտ կարելի է որ ժայռեր, խարակներ երեւան ելլեն յանկարծ, և միգամած գիշերներն ասոնցմէ աւելի կը վախցուի։

(Շարու՛նակելի)

ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԼՐԱՏՎՈՒ

Ամերիկեան Միութեան Հանրապետութեան Նահանգներուն մէջ գտնուող հայ գաղութներու ազգային կեանքին մասին տեղեկութիւններ հաւաքելու նպատակով

ՄՆԱԿԵԱՆ ԹԱՏԵՐԱԽՈՒՄԲ

Երէկ, մինչ մայրաքաղաքիս զանազան թաղերէն քիչ շատ հետաքրքիրք կը դիմէին ի Նոր Թատրոն, Ժիւլիքի ցերեկոյթին ներկայ դտնուելու, թատերասիրաց սակաւաթիւ խումբ մըն ալ Վէբրի Թատրոնը կ'երթար տեսնելու Մնակեան էֆէնտիի Օսմ. խումբին «Արդար Ապաշաւ»ը, բարոյալից և սրատոյզ տուամ մը, որ յաջողապէս ներկայացուեցաւ։ Աւելորդ է մանրամասնութեանց մէջ մտնել. խաղն ու դերակատարք՝ ամէնքն ալ ծանօթ են։ Մնակեան էֆէնտի՝ իր շուրջն հաւաքած Կ. Պոլիս գտնուող Հայ դերասանաց կարողագոյններն, ամենուրեք կը հասնի և ամէն ջանք կ'ընէ հասարակութիւնը գոհացնելու համար։ Զմրան եղանակին, կիրակի ցերեկները Բերայի մէջ թատերական ներկայացում տալու գաղափարը արժանի է քաջալերութեան։ Դժբաղդաբար երէկ, Վէբրի սրահին, մանաւանդ օթեակներուն երեւոյթը քաջալերական չէր բնաւին։ Բերայի թատերասէրը, մանաւանդ հայ հասարակութիւնը, որ այնքան դրամ կուտայ ֆրանսական խումբին ներկայացմանց, քիչ մը աւելի խղճահար ըլլալու է օսմ. խումբին համար, և այն ատեն իրաւունք կունենայ աւելի պահանջող ըլլալու։

Կը յուսանք թէ օսմ. խումբին յաջորդ ցերեկոյթն ի Բերա, աւելի բազմաթիւ հանդիսականներ կը համախմբէ ի Վէբրի։

ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Ղալաթիոյ հրէական վարժարանաց ի նպաստ կազմակերպեալ պարահանդէսը, ամէն տարուան նման, փայլուն յաջողութիւն մը գտաւ և այս անգամ։ Նոր Թատրոնը լաւ զարդարուած էր շաքաթ գիշեր և մեծ բազմութիւն կար։ Պարահանդէսն սկսաւ կայսերական «Համիտիյէ» քայլերգով որ Ջերմագին ծափահարութեամբը լսուեցաւ յոտնկայս։

Կէս գիշերուան մօտ մեծ օթեակին մէջ հրեւցաւ Պ. Քամպոն իւր կնոջ հետ։ Ֆրանսական դեսպանին գալուստը ողջունուեցաւ «Մարսէյեզ»ով։ Դեսպանն ու դեսպանուհին մնացին երկու ժամու չափ։ Պարերը տեւեցին մինչեւ արշալոյս, կանոնաւոր եւ ոգեւորեալ։ «Ծաղկանց մարտը» —Bataille des Fleurs» մեծ հաճոյք ազդեց բոլոր հանդիսականաց։

ԱՌԱՋՆՈՐԴ ՓՐԿՈՒԹԵԱՆ

Գրեց

ԳԱԲՐԻԷԼ ՔԱՀԱՆԱՅ ԿԻՒՐԼԷԻ

Սոյն գիրքն որ վաւերացեալ է ի Կրօն. Ժողովոյ Ազգ. Կեդր. վարչութեան, կը պարունակէ կրօնական ու բարոյական այնպիսի խրատներ, որք մարդուս միտքն ու սիրտ կրթելով կը յորդորեն զգուշանալ մոլութիւններէ և սիրել զառաքինութիւն, ապրելով իբրեւ ճշմարիտ Հայ-քրիստոնեայ։

Նաեւ մի ճշգրիտ բացատրութիւններ Տէրունական աղօթից, տանուանեալ պատուիրանաց և Եօթն մահացու մեղաց նկատմամբ։

Այս գործ արժանի է քաջալերութեան, ըովհետեւ այսո վերջին ժամանակս մէջ քահանայի մը, մանաւանդ գիւղացի քահանայի մը սրան ու գրչէն կը ելնի այսպիսի լաւագոյն և բարոյախօս գործ մը։

Գնն է 5 զր։

Վաճառման կեդրոնատեղին է Զարդարեան գրատունն, Սուլթան-Համամ, թիւ 12։ Կը գտնուի նաեւ բոլոր գրավաճառաց և Ջրավաճառ Պողոս և Յակոբ աղաներու քով։

2—2

ՅԵՌԱԳԻՐ

ՓԵԹԵՐՍԲՈՒՐԳ, 30 յուն. — Կայսրութեան Պանքան իր գեղչի սակը կէս առ հարիւր իջեցուց։

ՎԻԵՆՆԱ, 32— Աւստրիոյ կայսրուհւոյն մայր Պավիերայի Լուսաւիքա Վիլհելմին դքսուհւոյն մահուանն առթիւ արքունիքը ութը շաբաթ սուգ պիտի բռնէ։

—Երգուհեալք հաստատական վճիռ մը տուած ըլլալով ընդդէմ Շնայտերի եւ իր հինգ, որք մի քանի սպասուհիներ գործ տալու խոստմամբ հրապուրած և կողոպտելով սպանած էին (ինչպէս պատմուած է «Արեւելք»ի մէջ), երկուքն ալ մահուան դատապարտուեցան։ Նախ և առաջ Շնայտերի կինը պիտի գլխատուի։

—Կալիչիայէ խորհրդ արտածման արգելքը նախարարական հրամանաւ վերցաւ։

ԱԹԷՆՔ, 30—Դրամական հրապարակին վրայ դժուարութիւնք կը շարունակին։ Փարիզի վրայ փոխանակագիրը 141 է։ Գործերը մեծաւ մասամբ դադրած են։ Գանձին վիճակը սոսկալի է։

ՓԵՇԹԱ, 31.—353 ընտրութեանց արդիւնքը ծանօթ են։ Ցայս վայր ընտրուած են 204 ազատականք (կառավարական), 57 ազգային կուսակցութեան անդամք, 73 անկախք, 13 Ուկրօն կուսակցութեան անդամք (ծայրայեղ արմատական) եւ 6 ընտրեալք ոչ մէկ կուսակցութեան չեն պատկաներ։ Ազատականք մինչեւ հիմա կորուսին 12 աթոռ եւ ոչ մէկ կուսակցութեան հետ կապ չունեցող երեսփոխանք կորուսին 9 աթոռ։ Ազգային կուսակցութիւնը կը շահի 10 աթոռ, անկախք՝ 14 աթոռ եւ ուկրօնականք 3 աթոռ։ Ուրեք ուրեք կռիւք շարունակեցան, բայց բարեկարգութիւնը վերահաստատեցաւ։

ՊՈՒԷՐԻՇ, 30.— Բուլգարիոյ ազգային պանքայէն հաշուեկշիռը կը ցուցնէ 3 միլիոն 156,114 ֆրանքի զուտ շահ մը, որ ըսել է անցեալ տարուընէն 200,000 ֆրանք աւելի։ Իւրաքանչիւր բաժնեթղթի շահաբաժինն է 85 ֆր. 40 սանթիմ, մինչ 1890 ին 83 ֆր. էր։

ՀՌՈՄ, 30.—Ծերակրյսը 5 դէմ 104 ձայնիւ վաւերացուց Աւստրիոյ-Հունգարիոյ և Գերմանիոյ հետ առեւտրական դաշնագրերը. 5 դէմ 105 ձայնիւ որոշեց երկարաձգել Սպանիոյ հետ առեւտրական դաշնագիրը։

ՊՐՈՒՍԷԼ, 30.—Պելժիոյ Երեսփ. Ժողովը քուէարկեց Մէօզ գետին երկայնութեամբ կառուցուող ամրութեանց ամրողջացման համար խնդրուած վարկը։

ԱՅՍՕՐՈՒԱՆ

ԳԱՀԻՐԷ, 30 յուն.—Բարձր. Խեդիվն Եգիպտոսի երեւելեաց ժողովին նստաշրջանը բացաւ բանախօսութեամբ մը, յայտնելով թէ կարելի եղածին չափ գործունէութեամբ պիտի ջանայ շարունակելու իր հօր գործը։ Բաթանթի տուրքը պիտի ջնջուի. ադի տուրքը պիտի զեղչուի. վերջին փոփոխումէն յառաջ եկած տարեկան 150,000 անգլ. ոսկւոյ դումարն, որ ցայս վայր ժողովուած է հանրային պարտուց արիւղին մէջ, գանձին կողմէ յօգուտ ի կիր պիտի առնուի մինչեւ 1895։

ՓԵԹԵՐՍԲՈՒՐԳ, 31.—Ճանապարհաց և հաղորդակցութեանց նախարար Պ. Հիւպէնէդ իր խնդրանօք պաշտօնէն հանուեցաւ։— Քոնոթանթին մեծ-դուքսին յուզարկաւորութիւնը մեծ հանդիսիւ տեղի ունեցաւ ի ներկայութեան կայսերական գերդաստանին եւ Շուէտի գահաժառանգ իշխանին։ Վիլհէլմ կայսր կողմէ ներկայ էր Վէրտէր զօրավարը։

ՓԱՐԻԶ, 31.—Պաշտօնական թերթը կը հրատարակէ արտաքին գործոց նախարարին մէկ տեղեկագիրը և հանրապետութեան նախագահին մէկ հրամանագիրն ի մասին կիրառման մաքսային նոր դրութեան որ յառաջիկայ փետրուար 1էն անդին պիտի գործադրուի առեւտրական արտաքին յարաբերութեանց մէջ։ Շուէտ և Նորվեկիա, Հոլանտա, Պելժիա, Զուիցերիա և Յունաստան պէտք եղած պայմաններուն մէջ կը գտնուին՝ փետրուար 1էն անդին իրենց արտադրութեանց համար նուազագոյն սահմանաց ստանալու, և հետեւապէս՝ նուազագոյն սակացոյցին օգուտը պիտի վայելեն Անգլիա, Գերմանիա, Աւստրիա-Հունգարիա, Ռուսիա, Թուրքիա, Դանիա և Մեքսիկա։

ՊԵՐԼԻՆ, 31.—Բրուսիոյ Երեսփ. Ժողովը 28 անդամէ բաղկացեալ յանձնաժողովի մը նախաձեռնութեան յղեց գպրոցներու վերաբերեալ նոր օրէնքին ծրագիրը։

ԼԻՍԳՈՆ, 31.—Պաշտօնական թերթը թագաւորին մէկ նամակը կը հրատարակէ յայտարարող թէ երկրին կացութեան հանդէպ, ամէն ոք զոհողութիւն ընելու պարտաւոր է։ Թագաւորն իր ընդունած տարեկան դրամին մէկ հինգերորդ մասը կը թողու տէրութեան դանձուն։

Վակտրան

ՂԱԼԱԹԻԱ, 20 Յունուար

ԸՆԹԱՑԵՐ Փ. ԽԱՆԱԿԱՌ ՈՇ	
3 տոկոս Լոնտոնի վրայ	109 1/2
3 » Բարիզի »	23
Օսմանեան Բանքոյիսէ	
Երէկ երկրորդ [Մրաց. Դ Ուերի]	20 03
Բերայի մէջ »	— —
Առաւօտուն բացուեցաւ	20 06 1/2
Կէս օրին »	20 06 1/2
Թահվիլաթը Օսմանիէ երէկ երեկոյ	76 16
» » ժամ 3ին	— —
ԸՆԹԱՑԵՐ ԲՐԻԹԻՍ ԹՈՇ	
Փոխառութիւն Ա. Ուերի	44 45
» Բ. »	25 37
» Գ. »	20 06 1/2
ԲԱԺՆԵՏՈՒԹԻՒՆ	
Սուէզի թանկերաց	Ա. Էլ. Լր. 4 10
Քրէտի թանկերաց	» » 7 36
Պանք տը Փարիզ	» » 4 20
Սօս. Շանտ. է վալէօր	» » 4 20
Ռէժիի	» » 15 26
Թրամուէյ	» » 620
Բուէնոս Երկաթուղի	Ֆր. 67 3/8
Բաժնեթուղթ Լավրիսսի Գ. Կ.	132
ԸՆԹԱՑԵՐ ՊՐԱՄՈՇ	
Օսմանեան ոսկի	ՂՐՇ 100
20 ֆրանքոց	» 87 05
Ռուսական ոսկի	» 109 30
Մարք [Գերմանական ոսկի]	» 107
Իմպէ. իալ	» 8) 20
Քրիմիոյ	» 31 10
Բուլգարիոյ թղթադրամ	» 9 30
Յէճ. արծաթ [տարբ.]	» 108 20
Ալանը արծաթ	» 102
Մէքսիկոյ	» — —
Թասֆիլէթ	» 20
Տոկտոր Ղալաթիոյ Ռակարանի	» 7

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

ԲԱՐԻԶ, 30 Յունվ., ժամ 3 վայր. 46 երեկոյ

Ֆրանսական Բանքի 3 %	95 87
» » 4 1/2 %	105 82
Օսմանեան քանոնիսէ Ուերի Դ.	18 55
» երկաթուղի	67 25
» Բեժիի բաժնեթուղթք	358 75
Պանք Օթոման	547 50
Լոսիէթէ ժէնէրալ	— —
Գրէտի Լիոնէ	800
Իտալական Բանքի 5 %	90 27
Բրիսրիմէ Թիւրք (1890)	416 25
Եգիպտական միացեալ	479 37
Օսմ. մաքս. արժէթուղթ	430 62
Օսմանիյէ (Օսմանեան քանոնիսէ)	349 37
Զէր Լոնտրայի վրայ	25 17
ԼՈՆՏՈՆ, 30 — ժամ 5 վայր. 50 երեկոյ	
Անգլ. քանոնիսէ	95 55
Օսմ. » Ուերի Դ.	18 37
» » » Ա.	44 25
» » » Բ.	25 37
» » » Գ.	18 37
Փոխառութիւն 1877	— —
Պանք Օթոման	14 75
Եգիպտական միացեալ (հանիֆիյէ)	95
» առանձ. (բրիմիէմիէ) 1890	89
Տօմանիալ (փոխառ. Ռուշիլտ)	102 25
Ռուսական 1890	93 65
Պլյաքնի երկաթուղի	21 3/4
Դանուպայի երկաթուղի	15 1/2
Փոխանակութիւն Փարզի վրայ	25 400
ՎԻԵՆՆԱ, 30.— ժամ— վայր.—	
Օսմանեան երկաթուղի	33 37
» Բեժիի բաժնեթուղթք	163 25
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	118 35
» Փարզի »	46 87
ՊԵՐԼԻՆ 30 — ժամ— վայր —	
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	20 235
» Փարզի »	81 65
Բուլգարիոյ թղթադրամ	198 50
Օսմանեան երկաթուղի	67 75
Օսմ. բանքոյիսէ Սէրի Դ.	18 30
Օսմ. Ռեժի	— —

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 30 — ժ. 9 վ. 55 երեկոյ

Ֆրանսական Բանքի 3 %	95 43
Օսմանեան քանոնիսէ Դ.	— —
Օսմանեան երկաթուղի	67 75
Օսմ. Ռեժի	357 50
Բրիսրիմէ Թիւրք	— —
Օսմ Մաքս. արժէթուղթ	431 25
Պանք Օթոման	547 50
Օսմանիյէ	— —

ԺԱԳ ՕՖԷՆՊԱԽ

Ժագ Օֆէնպախ, ծնած ի Գոլոնիա, աղտագրուած Բրուսիացի մ'էր Հարի Հայնէին պէս, սա տարբերութեամբ որ աղտագրութիւնը աւելի փոքր տարիքի մէջ տեղի ունեցած էր, որով մինչեւ ուսումնարանն ծուռը Փարիզի մ'եղաւ։ Այս մարդուն եղանակները կ'հեռան կը փրփրան շամպանիայի գինւոյ նման։

Կանխակաս տղայ մ'եղաւ սա. կը հաստատեն թէ միեւնոյն ատեն թէ խօսիլ եւ թէ դաշնակ ածել ուսաւ, թէ հինգ տարեկան եղած ատեն ջութակի վրայ լաւ վարժութիւն ըրած էր, վեց տարեկանին իւր առաջին վիպերգը կը յօրինէր և տասը տարեկանին իւր հօրմէն գաղտնի պասսի գործիքը ուսաւ վեց շաբթուան աներեւակայելի միջոցին մէջ։ Իր հայրը՝ վախնալով որ այդ ապագին գործիքը (որ կուրծքին կոթնցնելով կը զարնուի) կը վնասէ իր որդւոյն ֆիզիքական զարգացման՝ թոյլ չէր տուած ուսնելու, այլ մեծ եղաւ իր եւ բացմց զարմանքն ու հիացումը երբ նուագահանդէսի մը մէջ ուր Հայնէն բառաձայն նուագ մը պիտի երգուէր, պասսի մասը կատարող անձը բացակայ ըլլալով՝ Օֆէնպախ անոր պարտքը լրացուց մեծ յաջողութեամբ։

Երբ տասներեք տարեկան էր, արգէն կատարեալ երաժիշտ մը կը համարուէր, որով իր ծնողքը զրկեց զնա ի Ֆրանսա բաղդ փնտռելու, յանձնարարականներ տալով արուեստագիտաց ուղղեալ, մանաւորապէս Քոնսերվաթուառի տնօրէն Զերուպինիի։ Սա լսելով անոր դժուարին հատուած մը մէկ անգամէն դիւրութեամբ պարզելը, նախարարէն կրցաւ ստանալ անոր համար բացառիկ շնորհ մը, վասն զի ի Քոնսերվաթուառ օտար տղայք չէին ընդունուեր։

Օֆէնպախ ինքն իսկ կը պատմէ իր մէկ յօդուածին մէջ թէ ինչպէս «Լա Ժիւիվ»ի Հալէվիի գեղեցկագոյն օբէռային առաջին ներկայացման յաջողեցաւ ներկայ գտնուիլ։ «Օբէռայի թատրոնին բակին մէջ կ'սպասէի. երբ իր գալը տեսայ՝ մօտեցայ եւ հարցուցի դողդղալով թէ զիս ներս մոցնելու շնորհն կ'ընէ՞ր.—Կա՛, ըսաւ Հալէվի. սա էքլէռի ներկայացմանց մէջ հասակէդ մեծ պատ զարնող պզտիկ մարդուկը դո՞ւն ես, հարկաւ ներս կը մտցնեմ զքեզ, տղաս, բայց խաղը աղէկ գիտէ.— աղէկ գիտէէ աւելի պիտի ջանամ աղեկ ունկնդրելու.—Հետս եկուր ուրեմն, ըսաւ Հալէվի զգածուած անոր պատասխանէն բարեհաճելի։

Օֆէնպախ 15 տարեկան էր երբ Օբէռա Գոմիքի վիօլոնսէլլիսթ եղաւ մրցմամբ, ամսական 83 ֆրանքով։ Իր յիշատակները գեռ չեն մոռցուած այդ թատրոնին մէջ ուր ներկայացման միջոցին աւագափողին (trombone) մէջ առարկայներ կը մոցնէր, աթոռները ու գրակալները իրար կը կապէր եւ ազմուկի պատճառ ըլլալով երաժշտապետը պօռացնել կ'ուտար։

Օֆէնպախ բաղդ ունեցաւ իր խաղերուն արժէքը ի վեր հանող եկու դերասաններու հանդիպելու։ դյք էին Օրիորդ Շնէյտրը եւ Տիբրիւն։ 15 տարի անընդհատ թեբեւս ամենէ ժողովրդական, ամենէ աւելի փնտռուած, շրջապատուած, փաղաքշուած մարդը եղաւ։ Ոչքան երեկոյթներ տեղի ունեցած են Լաֆիթ փողոցի 11 թիւ տան մէջ՝, ուր սարսափելի բազմութիւն կը վազէր իւրաքանչիւր նոր թատերական յաջողութենէ վերջ։ Պարահանդէսներ տեղի կ'ունենային ուր քարտիզներու խումբերը մինչեւ ստորնայարկի գաւիթներու վրայ կ'երկարէին։ եւ խնդմ զրպտիները չ'կրնալով այդ աղմուկին մէջ քնանալու, նախադաս կը համարէին գալ ու խառնուիլ այդ զուարթ ամբոխին։

Երբեմն այնքան ստուար բազմութիւն կ'ելլար որ ամբոխը մինչեւ սալարկին վրայ կ'երթնար եւ, նորեկները փողոցի սանդուղին պլլուելով իւրաքանչիւր քառորդ ժամը 1 ասուիճան կրնային ելլել. Մօն-պլանը ելլողներուն պէս հաշուելով որ եթէ առնակիկալ մը չպատահի, առաւօտեան մտ պիտի կրնան տան դրան առջեւ հանիլ։

Այս պարահանդէսներու մէջ էր որ Կիւսթաւ Տօռէ, գծագրութեան չափ ոյժի փորձերու մէջ ալ վարժ և որ եթէ Փարիզի առաջին գծագրիչը ըլլալ լաւագոյն չհամարէր, առաջին մարմնամարզը պիտի ըլլար, փորձեր կատարելով հիացում կ'ազդէր, իր բոլորտիքը շրջանակ մը կը կազմէին անոր ձեռքի վրայ մէկ խաղը տեսնելու համար, խաղ մը որ սալօնի պարերու մէջ դեռ կը կոչուի «Բայլափոս Կիւսթաւ Տօռէի», ամէն մէկ երեկոյթի երեք շորս անգամ հագուստ կը փոխէր և միտքը կը յուզեցնէր այնքան որքան պէտք եղաւ «Առիւսօթ»ը պատկերազարդելու համար։

Կը ներկայացուէին օբէռէթներ եւ յարերգութիւններ (parodies). Ուրբաթ օրերը բառեղծուածներ (charades) կը խաղային։ Օբէռայի թատրոնին մէջ «Թառուվէրի» յաջողութենէն վերջ, Օֆէնպախ իւր տան մէջ կազմակերպեց արտասովոր ներկայացում մը «Լանֆան-դուուվէռ» մեծ օբերային որոյ մէջ Էմոն Ապու ստանձնեց գահճի դերը, Էկտոռ Բուէմիէռ Ազուզէնտի դերը. Տրքուռսէլ «Լունա կոմս»ին դերը և Կիւսթաւ Տօռէ Լէսնօռայի դերը։

Օֆէնպախ միլիոներ վաստակած էր, գրեթէ աղքատ մեռաւ, վասն զի «Կէթէ» թատրոնին տնօրէնութիւնը ստանձնելով չատ կորուստ ըրաւ մանաւանդ որ զրամը ձեռքէն կ'երթար չըրի պէս։ Արդէն խօսեցանք իր մեծամաս երեկոյթներուն վրայ, այդ երեկոյթներուն ծախքերը միմիայն ինք կ'ընէր։ Խաղամոլ ալ էր Օֆէնպախ և դրժբաղդ ու անվարժ խաղացող մը, այնքան անվարժ որ երբեմն ամօթ կը զգային անոր դրամը առնելու և օր մը իր բարեկամը Վիլլէման ըսաւ իրեն «բարեկամ, եթէ կուզես որ «պուլեոթ» խաղալ շարունակենք, գնա քիչ մ'աւելի լաւ խաղալ սորվէ։»

Այս առթիւ իւր վրայ մանրամասն մ'ի մացած եմ։ «Կայսրութեան օրով Օֆէնպախ յաջողեցաւ արտօնութիւն ստանալ ի Թէաթր-Ռաբլէին իւր օռֆէ-օ զ'անֆէնը ներկայացնել տալու։ Կայսրը եւ կայսրուհին ներկայ էին խաղին իրենց Թիւլլերիի փայլուն հեռաւորդներով միատեղ։ Շնորհիւ սքրահի ընդարձակութեան եւ գնոց բարձրութեան, 18,000 ֆրանքի աքանչելի հասոյթ մը ունեցաւ։

Օֆէնպախ ուրախութենէ կը կայտռէր. առաջին արարուածը ինքն առաջնորդեց, երբ վարագոյրը իջաւ, տնօրէնին սենեակը եկաւ. չմոռնանք ըսելու որ այս տնօրէնն ալ Օֆէնպախի պէս խաղացող մ'էր։

—Էյ բարեկամ, ըսաւ տնօրէնը, մեծ յաջողութիւն և լաւ հասոյթ ունեցանք,

—Իրաւ որ աքանչելի էր։

—Դժբաղդաբար 18000 ֆրանքը ձեզ համար բան մը չէ, անոր կրկինը ըլլալ պէտք էր.

—Է՛ տարակոյս չկայ, այնպէս ըլլար լաւագոյն էր։

—Ուրեմն նստեցէք հոս. «էքառթէ» մը խաղանք, եթէ վասակիք 36,000 ֆրք. պատկառելի գումար մը պիտի ունենաք. իսկ եթէ կորսնցնէք բան մը չպիտի գանձէք և պիտի թոյլատրէք որ այս գիշերուան հասոյթը ես առնում։

Օֆէնպախ փորձեց դիմադրել, բայց կակուղցաւ և մինչեւ վարը սրահին մէջ նուագածուց երրորդ պետը գրակալին առջեւ նստած ներկայացումը կ'առաջնորդէր՝ Օֆէնպախ թատրոնի տնօրէնին հետ թղթախաղի բռնուած էր։ Կէս գիշերին՝ այն վայրկենին երբ ներկայացումը կ'աւարտէր սարսափելի ծափահարութեանց մէջտեղ, տնօրէնը վերջին «ադուն» կ'իջեցնէր և խաղը չհած գրպան կը նետեր 18000 ֆրանքը ձգելով որ դժբաղդ երգահանը ձեռքերը պարապ զրպանները դրած տուն վերադառնայ։

Հակառակ իւր ատղին վայրենական խաւարման, կարելի է ըսել թէ Օֆէնպախ վերջին քառորդ դարու միջոցին Ֆրանսայի էն ժողովրդական անուններէ մին եղաւ։

Իւր ամենէ գլխաւոր գործերը «Օռֆէ-օ-Զանֆէռ», «Լա-Պել Էլէն», «Լէ Պրիկան»(*), «Լա Կանան Տիւշէս տը Գէռոլշթէյն», «Պառա-Պլէօ», «Լա Վի Բարիզիէն» ծանօթ են ամենուն և հարիւրաւոր անգամներ ներկայացուած մեծ յաջողութեամբ։

Օֆէնպախ միայն կարող էր հաշուելու իր գործերը, որոց թիւը 100 ի մօտ են կ'ըսէ։ Ի՞նչ պիտի մնայ այս թուոյ ահագին բայց նիւթով թեթեւ բեռէն, ապահովապէս քիչ բան, վասնզի շատ լսուելով օր մը վերջապէս հաճոյք պատճառելէ պիտի դադրին։

Ի չ'գոյէ մեծագոյն յատկութեանց, Օֆէնպախի երաժշտութիւնը կը պարունակէ խանդ, շարժում և երբեմն ալ ինքնապատութիւն։ Անվիճելի կերպու օբէռէթի մակ վարպետն է եւ շատ վեր իր քայլերուն հետեւող հեղինակներէ։

Կարծեմ իր գործոց վրայ ասկէ աւելի չծանրանալ լաւ է, վասնզի նախ ես քրօնիկագիր մ'եմ և ոչ քննադատ մը, և երկրորդ որ Օֆէնպախ կը սոսկար գեղեցկագիտութենէ. երբ սեղանի վրայ խօսքն այս նիւթին դառնար մէկ խօսքով կը պատասխանէր. «կարծիքս իմանա՞լ կ'ուզէք, շատ լաւ, երկու հիվանդակի վրայ միայն ծանօթութիւն ունիմ. Թուկիդիդէսի և Բոլ-տը-քոքի հիմա որ գաղափար մ'առէք գեղեցկագիտական հմտութեանս մասին, ուրիշ բանի վրայ խօսինք։»

ՎԻՒԲՈՌ ՖՈՒՌՆԷԼ

Թարգմ. Ա. Գ. ՀԱՐԷՆՑ

(*) Ընթերցողը չեն մոռցած անուշտ Պէնլեանի Հայ խմբին, երկու տարի յառաջ, այս երեք առաջին խաղերու մէջ ունեցած սքանչելի յաջողութիւնները։ Ծ. Թ.

ՆՈՐ

ԹԱՌԱԳԻՐՔ

ՀԱՅԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒԻ

ՅՕՐԻՆԵԱՑ

ՍԻՄՈՆ ԳԱԲՈՒՄԱՃԵԱՆ

Բառք 30,000

Տպագր. Նշան Կ. Պէրպէրեան

Քիչ ժամանակէն կ'աւարտի ապագրութիւնն սոյն Նոր ԲԱՌԱԳԻՐՔ՝ որ իւր ճոխ պարունակութեամբ, նորաբանութեամբ, գրական, գիտական բառերով, որոնցմէ ոմանց ոչիւ նոցա ֆրանսերէն համանշանակներն եւս գրուած են, հ.յերէն լեզուի համար առաջնորդ մը պիտի լինի ամենահարմար։

Բաժնեգինն է 15 դահեկան

Հեղինակն հաղորդ՝

Կ. Պոլիս, Լեկի Զապթիէ, Պերպերեան Տպարան

2—10

ՄԱՅՐ ՅՈՒՅՑԱԿ

ՀԱՅԵՐԷՆ ՋԵՌԱԳՐԱՑ

Ի Մեծբաբեան Հարց Վէնանցի

ՀԱՏՈՐ Ա.

ԱՅՈՏՐԻԱ

ՏԵՏՐ Ա.

Յուցակ Հայերէն Ձեռագրաց

Կազմեալ Մարգարիտ Ի Վէնա

Գին 10 դահեկան

Վաճառման կեդրոնատեղին է

Ի Բանկալթի— Մխիթարեան գրատունը

Ի Ղալաթիա—Բիւզանդեան գրատունը

Սեղբոսեան խան թիւ 5.

Ի Պոլիս—Բիւզանդեան գրատան մասնաճիւղը—Պահէք-Բաբուսը թիւ 4.

Վիեննայի Մխիթարեան տպարանին ամեն հրատարակութիւնք և «Հանդէս Ամսօրեայ» կը վաճառուին Բիւզանդեան Գրատան մէջ թէ՛ ի Ղալաթիա և թէ ի Պոլիս։— 2—3

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

Տոքթ. Տ. Պապաեան, մանկաբարձ եւ մասնագէտ բժիշկ կանանց, տղայոց և ընդհանրական գործարանաց հիւանդութեանց, հիւանդներ կ'ընդունի ամեն օր ժամը 8 էն մինչեւ 10 ը, Բերա, Ամալը Մէսճիտ փողոց, 14 թիւ տունը։ Երեքշաբթի և շաբաթ օրերը հիւանդք ձրիապէս կը դարմանուին։

Ըստ առաջնոյն առաւօտները կը գտնուի Գատը-գիւղ իւր բնակարանը։ 15—20

ՆԵՐԱԾՈՒՄ ԵՒ ԱՐՏԱԾՈՒՄ

Տ. Աժանրեան եւ ընկ. պատիւ ունին ծանուցանել իրենց պատուարժան յաճախորդաց և առ մեծայարգ վաճառականս, թէ Անգլիայէ վերադարձած ըլլալով հաստատուած են Մեծ Նոր Խան թիւ 47 սենեակը ուր պիտի ընդունին անգլիական ամեն տեսակ ապրանաց յանձնարարութիւններ։

Լոնտոնի, Լիվերբուլի եւ այլ անգլիական գլխաւոր հրապարակաց վրայ թղթական արտադրութիւններ վաճառելու մէջոցն ևս ունին։

Հարկ կը համարին ծանուցանել միանգամայն, թէ իրենց հաստատած երկարամանակեայ ուղղակի յարաբերութիւնք մեծ գիւրութիւն կուտան իրենց վերոյիշեալ գործառնութիւնք գոհացուցիչ եղանակաւ կատարելու։

Կարեւոր գիւրութիւններ պիտի տրուին իրենց դիմողաց։ 3—10

Նկարիչ Ոսկերգօծող եւ Տառագիր

Մ. ԳԱԼՈՒՍՏԵԱՆ

Կը ծանուցանէ իւր մեծարգոյ յաճախորդաց և արգոյ հասարակութեան թէ՝ այս անգամ իւր նկարչատունը փոխադրած է ի Համիտիյէ (Խսկի-Զապթիէ) ճատուէսի թիւ 19. Մեծ. Բարեկամ ազգ. արուեստների Սօպայի վաճառատան վերնայարկը, որ կը շարունակէ կատարել նկարչական ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ յանձնարարութիւնք. մասնաւորապէս վաճառատանց համար կը պատրաստէ ամեն լեզուով եւ գիրերով ցուցակներ (թաբլօ), նոյնպէս ապակւոյ վրայ նորամէօտ կնքած հայերէն փայլուն թանաքով կը գրէ անջնջելի ոսկեզօծ գիրեր և նկարներ. յանձն կառնու նաեւ տնական չնչութեանց ամէն տեսակ նկարմունք, գործակցութեամբ հմուտ վարպետաց։

Գիները չափաւոր։ Գործերուն մաքուր և անխարդախ լինելուն կանխաք ապահովութիւնք կը տրուին։ 6—25

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԿՆԵՐ

Գործարանէ նոր ելած անգլիական բիտանօներ, ձայնը ընտիր, և կազմածք հաստատուն, գները խիստ չափաւոր, եւ վերջնական, այնպէս որ յաճախորդը խարուելու վտանգ մը չունենար երբէք

Այս առթիւ գիտել տալ կուզենք որ աշխարհս վրայ չը կայ ուրիշ քաղաք մը որ Լոնտրայի չափ բազմաթիւ գործարաններ և խիստ ընդարձակ առեւտուր մը ունենայ բիանօի վրայ։ Փարիզի չատ մը գործարաններ Լոնտրայի գործարաններուն համար կ'աշխատին թէ որ ըսելու ըլլանք երբէք չափազանցութիւն մը ըրած չենք ըլլար, հետեւապէս կարծել թէ բիանոյին ազէկը մինակ Փարիզէն կ'ելլէ՝ սա անհիմն նախապաշարում մի է և ոչ ուրիշ բան։

Դիմել կալաթա Թուրմպա փողոց Ատամ խան թիւ 11։ 9—10

ԼԱՆՕԼԻՆ

ՔՐԻՄ ՏԸ ԹՈՒԱԼԷԹ

ԼԱՆՕԼԻՆ

ԼԱՒԱԳՈՅՆ գարման ընդդէմ այրուածոց կեպիքուածներու։

ԳԾԲԱԶԱՆՑ մորթի պահպանման համար, մանաւանդ մանուկներու մաշին, և գոյնի պահպանման։

ԼԱՒԻ ԴՈՅՆ գարման ընդդէմ մորթի հիւանդութեանց և ընդդէմ արիւներթութեանց։

Կը վաճառուի ամեն դեղարաններու եւ դեղագործից ու անուշահոտութեանց մթերանոցներու մէջ։

Գործակալ և ներկայացուցիչ ի Կ. Պոլիս Մ. Ս. ՅԷՐՕՅԼԻԽ

Կալաթա, Մերթեպանի փողոց, Գընճաճեան խան։

ՏՈԲԹ. ԲԱՀԼԻ ԱԼԻԲԵԱՆ

Կը դարմանէ ստամոքսի ագեաց, թոքային, խոյլի, արեան նուազութեան և ընդհանուր ակարութեանց ենթակայ եղող հիւանդներն։

Եւ ի մասնաւորի Կը դարմանէ ՀԻՒԾԱՏԷ (Վէրէ) փարակեալ հիւանդներն եթէ երբէք վերջին ատիճանի չեն հասած, և այս մասին յաջողութիւն գտած է շրջորդիւ իւր անձնական փորձառութեան և բազմամեայ լուրջ աշխատութեան։

Կը գտնուի ամեն երեքշաբթի, ուրբաթ և կիրակի օրերն մինչեւ կէս օր ի Գալիս մաքսատան դիմաց Ալիքեան էֆ.ի դեղարանը նոյնպէս հինգշաբթի օրերն Գում գարու հայոց Պատրիարքարանի անկիւնը Մանիկեան էֆ.ի դեղարանը։

Կարօտ հիւանդներն երեքշաբթի եւ հինգշաբթի օրերը ձրիապէս կը դարմանուին։ 7—20

Սիկառի թուղթերուն ամենէն ընտիրն ու ամենէն ախորժելին է

ԼԸ ՍԱԼԻՏ

միակ կեդրոնատեղի ի Կ. Պոլիս։

Ի Պոռն Մարչէ 354, Բերա, մեծ փողոց։

ՍՊՈՂԵՒ ԲՕՒԻՒ ՁԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Նբլ-ոզ, Կ. Պոլիս, 3 գեկտ. 1888

Պարոնայք Ագդ և Պօռն,

Կը ցաւիմ որ պաշտօնական գիրքովս կարող չեմ փո

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴՊԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

«ՓԻՆԻՔՍ»

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգլ. ոսկի 1,000,000

Հիմնեալ ի Լէյտըն յամին 1782

«ՓԻՆԻՔՍ», հիմնեալ առաւել քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետէրերը Անգղիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրերն են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

«ՓԻՆԻՔՍ» ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 18,000,000 Անգլ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի փոխուստ հատուցման։ 11

«ՓԻՆԻՔՍ» ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի կալուածք, կահաւոր և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանաւ և միջնորդ ուրեմն սատարագրելոցս, որք ունիմք լիազօր իշխանութիւն կ'ստորագրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասներն։

Հ. ՍՄԻԹ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սև ծովու եզերքի։

Թիւ 11 և 12, Սանտալճը խան, Գալաթիա, Աւստրիական թղթատան վերեւ։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

Ա. ԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆռանկ 8,000,000
Պահեստի դրամ ցվերջ յունիս 1890	» 6,165,860
Տարեկան հասոյթ » » »	» 14,135,925

Ընկերութիւնս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք։

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՖՈՒԱՆՔՖՈՐԹՈՒԱՉ

ԾՈՎԱՑԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ ֆռանկ 6,250,000 Պահեստի դրամ ֆռանկ 1,270,300

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և գրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանաւ և սակագնօք։ Սոյն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկ. միացած է եւրոպական 13 լուրջ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլուխն ու պահեստի դրամն է Աւելի քան 100,000,000 ֆռանկ

Լիազօր ներկայացուցիչ համար Թուրքիոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ—Գաբու, Անանիատիս խան. 12, 13, 14. 16

Հաւանութիւնամբ Բարիզի բժշկական Ակադեմային

ԸՆԴՂԵՄ ԹՈՔԵՐՈՒ ԵՒ ՑՆՅՈՒՂՆԵՐՈՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ, կը մեռնի ԱՍԸԸ, կը վանէ ՔՆԱՏՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ ԱՄԵՆ ԴԵՂԱՐԱՆՑ ՄԷՋ

Ա. ՄԱՑԷՐ ԵՒ ԸՆԿ.

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՀԱՆԴԵՐՁԵՂԻՆԱՑ

ԱՐԱՆՑ ԿԱՆԱՆՑ ԵՒ ՄԱՆՈՒ ՈՒ ԱՂՋԻԿ ՏՂԱՅՈՑ ՀԱՄԱՐ

Բէրա, Թիւնէլի հրապարակը, Թէքքէի դիմաց եւ Ի Պոլիս, կամուրջին գլուխը

Ց'Եւրոպա գտնուած մեր գործարաններուն եղած մեծաքանակ յանձնարարութիւնք սկսած են գրկուիլ, որք են աչեան եւ ձմրան եղանակներուն յատուկ արանց, կանանց և փոքր աղջկանց համար հանդերձեղէնք։ Մեր ապրանքները վայելուչ ձեւի, տոկունութեան և գնոց աժանութեան համար կը մրցին հանանման վաճառատանց հետ։ Կանանց յատուկ տեղեր եւս կան։

Մայր վաճառատունն իւր հաստատման թուականէն ի վեր իւր վաճառած հագուստներուն ընտիր տեսակն ըլլալուն շնորհիւ Պոլսոյ բոլոր ժողովրդեան գնահատման արժանացած է և այդ գնահատումն քաջալերական աշխատանքներ համար ամենաբարձր տոկուն հագուստներ բերել տալով, աշխատած է գերազանցել հանդերձեղէնաց միւս վաճառատունները։

ՓԻՆԹՕ ԱՄՐԱՄ ԵՒ ԸՆԿ.

Փինթօ Ամրամ և Ընկ. վաճառատունը պատիւ ունի ծանուցանել մայրաքաղաքիս եւ նահանգաց կօշկակար արհեստաւորաց թէ իր խանին մէջ (Փինթօ Ամրամ խան) ի Պոլիս, Սուլթան Համամ, հաստատած է մեծ մթերանոց մը Հռոդոսի եւ Միտիլլիի մեծ գործարանէն ելած քէօսէլներու։

Միւնոյն վաճառատան մէջ կը գտնուին Ֆրանսայի եւ Իտալիոյ լաւագոյն գործարաններէն ելած ամեն տեսակ կօշիկներու չինութեան համար։

Փինթօ Ամրամ և ընկ. վաճառատունը, երկար ժամանակէ հետէ հանրածանօթ այս տեսակ գործոց մէջ, կարող է պատասխանել ամեն պահանջմանց իր բազմաթիւ յաճախորդաց որք այնքան լիուլի վստահութեան ապացոյցներ տուած են իրեն։

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԷՅԻ

Ս. ԵՆԱՂՈՒԹԵԱՆ ԵՒ Ց. ԻՍԱԳՈՒԼԵԱՆ ԸՆԿ.

Պահչէ—Գաբու, ձէլալ պէյ խանի դրան կից, Թիւ 10

Զմեռուան առթիւ սոյն հանրածանօթ վաճառատան մէջ պատրաստ կը գտնուին Զինէ և ճամվայէ ուղղակի հասած նոր բերք՝ գանազան տեսակներներ եւ ազնիւ ու սնոտի չարոյր ամէն ճաշակի յարմար։—Կաղանդի նուէրներու համար թէ՛ յով լեցուն ճարտնական, Զինական եւ Հնդկական այլ և այլ մեծութեամբ եւ ձեւերով գեղակերտ եւ նկարազարդ տուփեր։—Ցաճախորդաց գոհացում տալու համար բնաւ ջանք չը խնայուիր։—Ցանձնարարութիւնք կը կատարուին փութով և ճշդութեամբ։—Գիները որոշ եւ խիստ չափաւոր։—Զի՛ք սակարկութիւն։

ԵՌԱՑԵԱԼ ԱՆԹԻԲԻՒՐԻՆ

ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼԻ

ԸՆԴԴԷՄ ԳԼԽԻ ՑԱՒԵՐՈՒ, ԾՈՎԷ ԲՈՒՆՈՒԵԼՈՒ ԳԵՐԱԶԱՆՑ ԴԱՐՄԱՆ ԵՆՖԼՈՒԷՆՑԱՅԻ ԵՒ ՏԱՆԿԻ

Ասիա Դեռապտիքը կը փարատէ դեղին գործածութեան յառաջ բերելոյ խիթերն և արտի խանութը։

ԼԸ ԲԷՏՐԻԷԼ ԵՒ ԸՆԿ. Ի Բարիզ, եւ դեղատանց մէջ։

ՌՈԵԱԼ ԷՔՍՉԷՆՃ

ԱՍԻԻԱՆՍ ՔՈՌԲՈՐԷՇԸՆ

ԱՍՆՆԷ ՀԻՆ ԵՒ ԱՄԵՆԷ ՄԵԾ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1720ԻՆ

Դրամագլուխ աւելի քան	Անգլ. ոսկի 4,000,000
Ցարդ հրդեհի արկածից համար տուած է	» 35,000,000

Ընկերութիւնը կ'ապահովագրէ քարաշէն և փայտաշէն ամեն տեսակ կալուածներ, կահ կարասիք և ապրանք։

Վճարմունք ամենայն կանոնաւորութեամբ և մանաւանդ առանց որ եւ իցէ ՁԵՂՔԻ կը կատարուին։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւն առնուլ փափաքողք կը հրաւիրուին դիմել առ Ընդհանուր գործակալս Ճ. Վ. ՈՒԻԹԱԼ ԵՒ ԸՆԿ.

Պահչէ Գաբու, Մէյտանճըք ռօքաք, Ուիլթալ խան։

EMULSION SCOTT

(ՍԿՕՏԻ ՕՐՀՆԵՐԸՆԿ)

ՄՈՐԻՒ ՁԿԸՆ ՅՈՒՏ ԻՒՂ,

ԻՐՕՖՈՖԻԼԻ ԳԸ ՀԵՂ Ի ՍՈՊՈՅԻ

Պատրաստեալ ՀԵՌԱՄԷ ՍԿՕՏԻ Ա ՊՕՌԻՆԻ

Ի Նիւ-Եորք։

Կաթին չափ անորժհամ է

Մորիւ ձկան հոտ իւղի բոլոր յատկութիւններն զոնա, իրօֆոսֆիտներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ թոքախտը

Կը բուժէ անարիւնութիւնը

Կը բուժէ խոյլերը

Կը բուժէ հաղը, ցրտառութիւնները

Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը

Կը բուժէ մանկանց ճոզածութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, անորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն։

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղամատառաց և դեղագործաց քով։

Գործակատարք ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԵՐ ԵՒ ՀԻՐԵԱԼ 212

MERVEILLEUSE DÉCOUVERTE!

Plus d'ASTHME, Plus de SUFFOCATIONS

Les Papiers, les Poudres, les Cigarettes, à base de narcotiques, calment momentanément vos souffrances épouvantables, mais vous tuent sûrement.

ASTHMATIQUES!

Le SEUL CURATIF de l'ASTHME, Le SEUL REMÈDE INOFFENSIF qui GUÉRIT, c'est la

LIQUEUR DE L'ÉTOILE

du Chimiste Lestes, perfectionnée et préparée par Mario LECHAUX, Phᵉᵉᵉ-Chᵉ, 164, r. Ste-Catherine, BORDEAUX

Une intéressante Notice, contenant tous les renseignements sur la médication et de nombreuses attestations de son efficacité, est envoyée gratis et franco à tous ceux qui la demandent.

DÉTAIL: Dans toutes les bonnes Pharmacies.

COMP. RUSSE

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուսն երեք եւեկուեթիւնք

Թշ. 201 Օտէսայի ուղղակի ուղղանաւ, ժամ 2ին յետ միջօրէի։

Դշ. 21/2 Ալէքսանդրիոյ ուղղակի ուղղանաւ, ժամ 5ին յետ միջօրէի. Պիրէանի ճամբով

Դշ. 22/3 Սուրբ Հանդրէասի ուղղակի, առաւօտեան ժամ 10ին։

Դշ. 22/3 Սուրբ Հանդրէասի գետի փոքր Ասիոյ նաւահանգիստները մինչեւ պաթում, առաւօտեան ժամ 11ին։

Հշ. 23/4 Օտէսայի ուղղակի, ժամ 2ին յետ միջօրէի։

Ազդ.—Յոռնով. 21/3, երեքշաբթի օրը կ պոլսէն դէպի Սուրիոյ նաւահանգիստները մեկնող ուղեւորք Զմիւռնիոյ մէջ պիտի հանդիպին Թրիբոլի, պէյրութ, Նաֆա, և Բոր-Սայիտ գացող շոգենաւուն։

10

ԼԷՔՕՆՕՄԻ ԷՆԹԷՐՆԱՍԻՕՆԱԼ

L'ECONOMIE INTERNATIONALE

ԹՆԱՑՈՂՈՒԹԻՒՆ, ՏՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆ, ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆ

Ապահովագրական փոխադարձ ընկերութիւն վասն վերակազմութեան դրամագլխոյ

Հաստատեալ Գաղղիոյ Հանրապետութեան 1868 յունվար 22 հրամանագրոյն համեմատ

ԿԸ ԳՈՐԾԷ ԸՆԴ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՄԲ ԳԱՂՂԻՈՅ ՏԵՐՈՒԹԵԱՆ

Ամեն ոք գիտէ խնայողութեան կարեւորութիւնը, բայց շատ անգամ դժուարնալով մեր խնայած և աւելցուցած ոսկիներն ընդունող յատուկ հաստատութիւններ կը կորսնցնենք դրամագլուխ մը կազմելու առիթն և հազար ու մէկ պատճառներ գտնելով մեր խնայածներն յումպէս կը վատնենք։

Փոքր գումարներով դրամագլուխ մը կազմելն ալ դժուարին և գրեթէ անկարելի է, եթէ այսպիսի ընկերութեան մը հետ մասնաւոր կապակցութիւն մի չունենանք։

Ահաւասիկ «Լ'Էքօնօմի Էնթէրնասիօնալ» ընկերութիւնն որուն փոքր գումարներ, այսինքն ամիսը հինգ տասը ֆրանկ վճարելով, ապագային մեր ձեռքը կ'ունենանք համեստ դրամագլուխ մը։

ԱՌԻԹԷՆ ՕԳՏՈՒԻՆԵՐ 265

Աւելի մանրամասն տեղեկութիւն ուզող և բաժանորդագրուիլ փափաքողները կը հրաւիրուին դիմել ի Միրքէճի, Հանրային պարտուց պաշտօնատան դիմացը, Կիւլպէնկեան խան, Թիւ 26 27. ընդհանուր տնօրէն Բ. ՇԷՀԻՐԼԵԱՆԻ կամ ընդհանուր քննիչ ԱՆԻՔՏՈՍ ԱՀԱՐՕՆԵԱՆԻ։

ԴԱՄԻԱՆՈՍ ՓԱՓԱՋԵԱՆ

Ի ՄԱՀՄՈՒՏ ՓԱՇԱ 211 ԹԻՒ,

ԵՒ Ի ԶԱԼԱԹԻԱ ԷՍԿԻ ՍԱՆՏԸԳՃԸԼԱԲՕԳՃՈՒԼԱԲՓՈՂՈՑ, 77 ԹԻՒ

ՍԱՍՆՑ ՀԱՄՈԶՄԱՆ ԴՆԵԼՆ ԽՍԵՐՈՒԼ Է

Գեան տարիէ ի վեր արհեստիս բարգաւաճմանը նախանձախնդիր մեր մեծարգոյ յաճախորդներն գոհ ընելով, իրաւամբ մեծ քաջալերութիւն վայելեցի, եւ որովհետեւ յաճախորդացս շատերն Զալաթիոյ կողմը կը գտնուին, ուստի պարտաւորեցայ վերոյիշեալ թուով մասնաճիւղ մը բանալ, խստանալով դարձեալ կարմիր տոկուն, նիւթն հաստատուն եւ ամուր, ձեւն ըստ ամենայնի ներդաշնակ, և գինն կարելի եղածին չափ ածան չենել. սակայն պէտք է գիտնալ թէ, մերոյս ուժեղութեան սկզբունքը այ թէ ամենից նման անդիտան նիւթի գործածելով խարեբել, ալ եւ գլեան ոտաբար նիւթերն բոպայէն ուզղակի բերել տալու, եւ խիստ ցիր շահելու չափաւորութեան վրայ հիմնեալ է։

Գ-թին կալոշ	ղրշ. 95
Մանթարլը Գօրբն	» 75
Գոթին	» 67
Մոյկ	» 140
Մոյկ և կալոշ	» 130
Սկարբին	ղրշ. 52
Գարի սկարբին	» 45
Կոճակաւոր գոթին	» 75
Կանանց մուճակ	» 35
Կանանց սկարբին	» 40

Ապապրուածներուն վրայ ասոր դրուշ յաւելում կըլլայ։

ԱՐԵՒԵԼ ԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՋԻՄԶԻՒՔ—ՕՆՔՄԷՆԷ

Սկսեալ ի 1 Հոկտեմբեր (Ն. Տ.) 1891, մինչեւ գնոր տեսութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՋԻՄԶԻՒՔ—ՋԷՔՄԷՆԷ

ԹՈՒՄԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՅ

	6	8	10	52	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42	44	46
	Առաւօտ												Իրիկուն									
Կ. Պոլիս	6 30	7 ...	7 30	7 50	8 30	9 ...	9 30	10 ..	10 30	11 ...	11 30	12 ..	1 30	2 ...	2 30	3 ...	4 ...	4 30	5 ..	5 30	6 30	6 30
Գում-գաբու	6 39	7 9	7 39	8 8	8 39	9 9	9 39	10 9	10 39	11 9	11 39	12 9	1 39	2 9	2 39	3 9	4 09	4 39	5 9	5 39	6 39	6 39
Եէնի—գաբու	6 43	7 13	7 43	...	8 13	9 13	9 43	10 13	10 43	11 13	11 43	12 13	1 43	2 13	2 43	3 13	4 13	4 43	5 13	5 43	6 43	6 43
Տաուշ փաշա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Պամբիա	6 49	7 19	7 48	...	8 49	9 18	9 49	10 19	10 49	11 19	11 49	12 19	1 49	2 18	2 49	3 19	4 19	4 49	5 19	5 49	6 49	6 49
Եէտի—գուլէ	6 55	7 23	8 1	8 22	8 55	9 21	9 54	10 23	10 55	11 24	11 55	12 22	1 55	2 21	2 54	3 23	4 23	4 55	5 26	5 55	6 55	6 55
Մաքրիգիւղ	7 9	7 33	8 12	8 39	9 6	...	10 4	10 33	11 6	11 36	12 05	.. ..	2 06	...	3 04	3 36	4 33	5 06	5 39	6 06	7 06	7 06
Ալ Պէքճանօ	7 18	...	8 21	8 52	9 15	...	...	...	11 15	11 47	...	...	2 15	...	...	3 45	...	5 15	5 48	6 13	7 15	7 15
Քիւչիւք Զէք.	...	...	...	9 2	...	...	...	...	...	11 55	...	...	...	...	...	...	...	...	...	6 24	...	...

ՔԻՒՉԻՒՔ—ՋԷՔՄԷՆԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒՄԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՅ

	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	41	43	45	51
	Առաւօտ												Իրիկուն									
Քիւչիւք Զէք.	...	6 50	...	...	...	...	...	...	...	...	...	12 50	...	...	...	...	...	...	...	...	7 03	...
Ալ Պէքճանօ	6 30	7 ...	...	8 ...	8 30	...	9 30	...	...	11 27	...	1 ...	...	...	2 30	...	4 ...	...	5 30	5 57	...	7 18
Մաքրիգիւղ	6 40	7 10	7 39	8 11	8 40	...	9 40	0 10	10 40	11 38	12 24	1 10	...	...	2 40	3 10	4 10	4 40	5 40	6 10	6 40	7 43
Եէտի—գուլէ	6 52	7 22	7 50	8 23	8 52	9 26	9 52	10 22	10 52	11 52	12 44	1 22	1 52	2 26	2 52	3 22	4 22	4 52	5 52	6 22	6 52	7 57
Պամբիա	6 56	7 26	...	8 27	8 56	9 29	9 56	10 26	10 56	11 56	12 48	1 26	1 56	2 29	2 56	3 26	4 26	4 56	5 56	6 26	6 56	...
Տաուշ փաշա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Եէնի—գաբու	7 2	7 32	...	8 33	9 02	9 34	10 02	10 32	11 2	12 02	12 54	1 32	2 02	2 34	3 02	3 32	4 32	5 02	6 02	6 32	7 02	...
Գում-գաբու	7 8	7 38	7 59	8 38	9 08	9 38	10 08	10 38	11 8	12 08	12 58	1 38	2 08	2 38	3 08	3 38	4 38	5 08	6 08	6 38	7 06	8 06
Կ. Պոլիս	7 16	7 46	8 7	8 46	9 16	9 46	10 16	10 46	11 16	12 16	1 06	1 46	2 16	2 46	3 16	3 46	4 46	5 16	6 16	6 46	7 14	8 15

Փոքր ծրարներն ամիսը կ'ընդունուին ամեն կառախումբի մէջ, իսկ մեծ ծրարը Պոլսէն Մաքրիգիւղ կամ ասկի կայարանայ մէջ բանալ կառախումբոյ մէջ միայն կընդունուին։

1